

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA SZTUKI OPERACYJNEJ

JAWNE

ZASTRZEŻONE

POUFNE

Egz. Nr 1

PROGNOZA SZTUKI OPERACYJNEJ
„PROGNOZA - 4”

62662

Biblioteka Główna
Akademii Obrony Narodowej
S/6621

05-006621-001-0

WARSZAWA

MARZEC

1987

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA SZTUKI OPERACYJNEJ

JAWNE

ZASTRZEŻONE

POUFNE

Egz. Nr 1

PROGNOZA SZTUKI OPERACYJNEJ
„PROGNOZA - 4”

62662

Biblioteka Główna
Akademii Obrony Narodowej

S/6621

05-006621-001-0

Kat. 2 wch. P/1983

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP
im.gen.broni K. Świerczewskiego

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH - KATEDRA SZTUKI OPERACYJNEJ

03032004 Kolt Ama 6/1
Prot. prot. Nu wch. 647
2 dn 24 02 2006

JAWNE

~~ZASTRZEŻONE
POUPNE~~

Egz. nr ... 1

PROGNOZA SZTUKI OPERACYJNEJ

"PROGNOZA-4"

~~Przebieg filmu na ZASTRZEŻONE
24.01.2003 Jm Kolt'se 1/1~~

płk prof.dr Kazimierz NOŻKO
płk doc.dr hab. Henryk PIEKARSKI

SPIS TREŚCI

1. Założenia wstępne. 3
2. Kierunki rozwoju i stan przyszły sztuki operacyjnej jako dyscypliny naukowej, części składowej sztuki wojennej. 8
3. Przedmiot i treść badań oraz zadania sztuki operacyjnej wojsk lądowych. 15
4. Cechy szczególne przygotowania i prowadzenia operacji w warunkach stosowania nowych rodzajów broni precyzyjnych i systemów rozpoznawczo-uderzeniowych. 23
5. Problematyka naukowa sztuki operacyjnej wojsk lądowych. 31
6. Stan i możliwości rozwoju potencjału naukowego sztuki operacyjnej wojsk lądowych. 41
7. Ocena prac prognostycznych sztuki operacyjnej wojsk lądowych. 51

1. Założenia wstępne

Wszelkie ustalenia prognostyczne odnoszące się do sztuki operacyjnej w perspektywie najbliższych 15 i 25 lat - jak wykazano w pracy traktującej o charakterystyce przyszłych operacji zaczepnych i obronnych /PROGNOZA-3 Nr TB p/ 2328/ - zawsze będą pozostawały w ścisłej zależności i łączności z sytuacją polityczno-militarną w świecie, zwłaszcza w Europie Środkowej, traktowanej jako rejon bezpośredniego styku istniejących sojuszy politycznych i bloków militarnych oraz obszar o największym nagromadzeniu środków niszczenia, w tym przede wszystkim różnorodnych broni konwencjonalnych, uzupełnionych pewnymi rodzajami broni jądrowej.

Przeprowadzone badania, wykazują, że w razie wywołania wojny, w tym newralgicznym rejonie świata, siły zbrojne PRL związane od zakończenia drugiej wojny światowej wieloletnimi i trwałymi układami o przyjaźni i wzajemnej pomocy z państwami wspólnoty socjalistycznej, wejdą do ewentualnych przyszłych działań wojennych w układzie koalicyjnym, wspólnie z siłami zbrojnymi państw-stron Układu Warszawskiego, głównie z siłami zbrojnymi Związku Radzieckiego.

Bez względu na rodzaj i charakter wywołanej wojny, należy założyć, iż przedmiotem wspólnych koalicyjnych działań - przedmiotem socjalistycznej strategii wojennej będzie przede wszystkim przygotowanie i prowadzenie skutecznej obrony państw wspólnoty socjalistycznej, a więc teoria i praktyka przygotowania sił zbrojnych i całego społeczeństwa pod względem obronnym, a dopiero w drugiej kolejności teoria i praktyka koalicyjnych operacji zaczepnych prowadzonych w różnych warunkach w skali strategicznej i operacyjnej na lądowych, morskich i oceanicznych teatrach

działań wojennych oraz w przestrzeni powietrznej i kosmicznej.

Przyjęcie strategii obronnej państw-stron Układu Warszawskiego wytyczać będzie kierunki i perspektywy sztuki operacyjnej ujmowanej nadal w sztuce wojennej jako ogniwa pośredniego pomiędzy strategią a taktyką ogólną i taktyką rodzajów wojsk.

Przebadane czynniki i zależności wykazują, że na sztukę operacyjną w dalszym ciągu wpływać będą możliwości ekonomiczne naszego kraju i krajów wspólnoty socjalistycznej, zadania sił zbrojnych w zakresie zapewnienia wszechstronnej obrony państwa /grupy państw/ od strony lądu, morza, z powietrza i kosmosu oraz dokonany podział zadań w koalicyjnym systemie obronnym, a także przyjęte założenia i sposoby strategicznego i operacyjnego rozwinięcia sił zbrojnych w okresie zagrożenia wojennego lub sposoby rozwijania ich z chwilą rozpoczęcia działań wojennych, jak również wymagania wynikające z dwuwariantowego planowania strategicznego i operacyjnego, obowiązujące sposoby osiągania i utrzymywania gotowości bojowej sił zbrojnych do niezwłocznego i skutecznego odparcia agresji, a w wypadkach koniecznych i w korzystnych warunkach oraz uzasadnionych sytuacjach, do rozwinięcia strategicznej operacji zaczepnej.

Decydujący wpływ wywierać będą ponadto ilościowe i jakościowe zmiany w wyposażeniu i uzbrojeniu poszczególnych rodzajów sił zbrojnych i rodzajów wojsk. Przeprowadzone badania wykazują, że największy wpływ będzie miał rozwój elektronicznej techniki wojskowej. Sądzymy jednak, że chociaż on będzie ogromny, sam w sobie nie zmieni roli i znaczenia sztuki operacyjnej, tak jak nie zmieniła tego broń jądrowa. Uwzględnić trzeba, że tak jak broń jądrowa wpłynęła na treść teorii i praktyki sztuki operacyjnej, tak w przyszłości znaczny wpływ wywrą nowe systemy i rodzaje broni, a zwłaszcza technika i systemy elektroniczne

szczególne mikroelektronika. Progностyczna ocena możliwości wprowadzania do arsenałów wojsk nowych środków walki opartych na odmiennych technologiach oraz nowych fizycznych i technicznych właściwościach działania, mogą prowadzić do zmian trudnych obecnie do przewidzenia.

Przebadania możliwości postępu naukowo-technicznego wykazują iż w głównej mierze na sztukę operacyjną wpływać będą nowe środki walki odznaczające się większą precyzją działania, oraz większą donośnością i siłą rażenia.

Według ustalonych w poszczególnych państwach programów rozwoju sił zbrojnych, do uzbrojenia pododdziałów, oddziałów, związków taktycznych i operacyjnych - w różnych przedziałach czasowych - wprowadzone zostaną nowe rodzaje broni, nowe wzory uzbrojenia i sprzętu wojskowego. Liczyć się należy ze zgromadzeniem w wojskach i w składach wojskowych znacznego arsenału broni precyzyjnego działania, nowych rodzajów broni z automatyką, wyposażonych w specjalne komputery, broni o znacznie większych, jak dotychczas, możliwościach rażenia wojsk, uzbrojenia i sprzętu bojowego oraz różnego typu obiektów o różnej wielkości i przeznaczeniu zarówno wojskowym jak i cywilnym, w szczególności obiektów o znaczeniu ekonomicznym, produkcyjnym i politycznym.

W progностycznych programach zbrojeń priorytet nadawany jest i będzie broni precyzyjnej, zwłaszcza kompleksowym systemom rozpoznawczo-uderzeniowym i rozpoznawczo-zakłóceniovym, nowym aktywnym i pasywnym środkom walki radioelektronicznej, jak również broni laserowej i wiązkowej, radioelektronicznym systemom broni przeciwrakietowej i przeciwsatelitarnej oraz środkom i systemom kompleksowej obrony strategicznej przygotowywanej na lądzie, morzu, w powietrzu i w kosmosie.

Zakres i rodzaj zapowiadanych udoskonaleń technicznych poszczególnych rodzajów uzbrojenia spowoduje zmiany w strukturze organizacyjnej wojsk - rozbudowę istniejących już i nowych rodzajów sił zbrojnych, rodzajów wojsk i służb, zwłaszcza udoskonalenie organizacji i wyposażenia istniejących związków operacyjnych i taktycznych oraz ich organicznych oddziałów i pododdziałów. Nie bez wpływu będzie również rozbudowa infrastruktury TDW, głównie z punktu widzenia jego obronnego zagospodarowywania oraz przestrzennej urbanizacji kraju i poszczególnych kierunków operacyjnych. Wprowadzane zostaną również zmiany dotyczące sposobów prowadzenia działań wojennych na tych kierunkach, przy użyciu nowych rodzajów broni.

Wszystko to prowadzić będzie do pewnych, niejednokrotnie istotnych, zmian w prakce i sposobach przygotowywania i prowadzenia walki, bitwy i operacji zarówno obronnych, jak i zaczepnych.

Rysujące się nowe elementy w teorii i w praktyce sztuki operacyjnej, kształtować się będą powoli, na tle wykazywanych wcześniej dialektycznych zależności, stosownie do doskonalonych wojennych założeń doktrynalnych oraz doświadczeń wojennych, które zdały egzamin, lub z określonym skutkiem znajdowało zastosowanie w różnych lokalnych konfliktach zbrojnych wywoływanych często w celu sprawdzenia nowych rodzajów broni i nowej taktyki działania wojsk.

Mając na uwadze ogromnie rozległą problematykę, sztuka operacyjna musi nadal stosować dialektyczną metodę badań przy rozpatrywaniu związków i współzależności badanych problemów oraz metodę heurystyczną przy gromadzeniu materiałów historycznych i stawianiu hipotez. Niezbędnymi są ponadto takie metody jak: obserwacja, analiza i synteza porównawcza, statystyczna, kon-

struktura logiczna oraz metody matematyczne, technika symulacji komputerowej i inne metody związane z wykorzystaniem elektronicznej techniki obliczeniowej. Niedostatkim w badaniach sztuki operacyjnej jest fakt, że pełna weryfikacja hipotez i problemów naukowych może nastąpić tylko w rzeczywistych działaniach wojennych. Należy jednak nadmienić, że poważną rolę w sprawdzeniu założeń, koncepcji i hipotez z zakresu sztuki operacyjnej odgrywają poligony, ośrodki szkolenia, różnego rodzaju ćwiczenia, oraz elektroniczna technika obliczeniowa i metody symulacyjne.

2. Kierunki rozwoju i stan przyszły sztuki operacyjnej jako
dyscypliny naukowej, części składowej sztuki wojennej.

W całości sztuki wojennej, stanowiącej część składową nauki wojennej, sztuka operacyjna jest ogniwi^m łączącym między strategią a taktyką, nie wchodząc przy tym w zakres teoretycznego i praktycznego ich działania. Należy przy tym stwierdzić, że jest ona niejako podporządkowana strategii i jednocześnie spełnia funkcję nadrzędną wobec taktyki.

Sztuka operacyjna spełnia swoją rolę przez realizację celów poznawczych i badawczych w zakresie badań i uogólnień teoretycznych oraz cele dotyczące rozwiązań praktycznych w działalności dowództw, sztabów i wojsk. Realizacja pierwszego celu dotyczy określenia istoty i charakteru współczesnych operacji oraz opracowania założeń operacyjnych uwzględniających aktualne i przewidywane możliwości wojsk własnych i potencjalnego przeciwnika. W odniesieniu do celów praktycznych wyraża się to w przygotowaniu dowództw i sztabów szczebla operacyjnego do praktycznego utrzymania odpowiednich stanów gotowości bojowej wojsk oraz przygotowania operacji, dowodzenia wojskami i kierowania środkami walki, jak również prowadzenia współczesnych operacji.

Dotychczasowe rezultaty badań w sztuce operacyjnej odpowiadają praktycznym potrzebom sił zbrojnych. Dotyczy to zarówno sfery teoretycznej, jak i praktycznej.

W przeprowadzonej prognozie przyjmujemy, że sztuka operacyjna stanowi i nadal stanowić będzie dział sztuki wojennej. Nadal traktować ją należy jako ogniwo pośrednie pomiędzy strategią i taktyką, w stosunku do której spełnia funkcję nadrzędną. Traktować ją ponadto należy jako uznaną powszechnie /na Wscho-

dzie i na Zachodzie/ dyscyplinę naukową zajmującą się przygotowaniem i prowadzeniem operacji wysiłkiem jednego rodzaju sił zbrojnych lub połączonym wysiłkiem różnych rodzajów sił zbrojnych i różnych rodzajów wojsk, zmierzającym do osiągnięcia strategicznych i operacyjnych celów wojny na teatrze działań wojennych, kierunku strategicznym lub operacyjnym, albo też na wyznaczonym, ograniczonym operacyjnie terytorium określonego państwa lub grupy państw.

W takim ujęciu należy wyróżniać teorię sztuki operacyjnej jako dyscyplinę naukową będącą częścią składową teorii sztuki wojennej oraz praktykę sztuki operacyjnej, rozumianej jako działalność praktyczną dowództw i sztabów organizujących działania bojowe na szczeblu związku operacyjnego lub kilku związków taktycznych różnych rodzajów sił zbrojnych i rodzajów wojsk wyznaczonych do osiągnięcia określonych celów operacyjnych.

W obecnej i przyszłej postaci sztukę operacyjną należy więc traktować jako ukształtowaną jedność teorii i praktyki, naukowo uogólnionych w oparciu o doświadczenia wojenne i rezultaty badań prowadzone w okresie wojny i pokoju, podczas ćwiczeń.

Klasyfikacja sztuki operacyjnej

W ostatnich latach sztuka operacyjna prawidłowo rozwiązywała szereg problemów, które zostały już wdrożone do praktycznej działalności wojsk. Jako najważniejsze z nich można wymienić m.in.: założenia i zasady współczesnej sztuki operacyjnej, operacyjne rozwinięcie wojsk armii i frontu, planowanie i prowadzenie współczesnych operacji w układzie koalicyjnym, jednolite planowanie wielowariantowych operacji frontowych i armijnych oraz desantowych z użyciem i bez użycia BMR, tworzenie frontowych i armijnych zgrupowań uderzeniowych oraz wprowadzanie ich do bitwy, a ponadto znacznie szersze wykorzystanie manewru pionowego we

współczesnych operacjach, ujednoczenie poglądów dotyczących wykorzystania rodzajów wojsk i sił zbrojnych we współczesnych operacjach, a także opracowanie całokształtu problemów walki radioelektronicznej oraz praktycznie jej wdrożenia do wojsk.

Kierując się dotychczasowymi doświadczeniami i uzyskanymi rezultatami badawczymi sztukę operacyjną na dziś oraz w perspektywie następnych 15 i 25 lat klasyfikować należy tak jak dotychczas, według rodzajów sił zbrojnych z pominięciem podziału dostosowanego do szczebla organizacyjnego typu związek operacyjny /armia, grupa armii/, lub wyższy związek operacyjny /front/.

Ze względu na rodzaje sił zbrojnych nadal należy wyodrębnić:

a/ Sztukę operacyjną wojsk lądowych, które przeznaczone są i przygotowywane powinny być do prowadzenia operacji w wymiarze powietrzno-lądowym na lądowym TDW oraz na lądowo-morskim kierunku operacyjnym lub strategicznym.

b/ Sztukę operacyjną wojsk lotniczych, które przeznaczone są i przygotowywane powinny być do prowadzenia operacji powietrznej, udziału w operacji przeciwpowietrznej oraz wsparcia wojsk w operacji na lądowym lub lądowo-morskim kierunku operacyjnym lub strategicznym.

c/ Sztukę operacyjną sił morskich /marynarki wojennej/, które przewidziane są i przygotowywane powinny być do samodzielnego prowadzenia operacji na morskim TDW lub operacji połączonej, wspólnie z wojskami lądowymi i wojskami lotniczymi na lądowo-morskim kierunku operacyjnym lub strategicznym TDW.

d/ Sztukę operacyjną wojsk obrony powietrznej kraju, które przeznaczone są i powinny być przygotowywane do prowadzenia wspólnym wysiłkiem różnych rodzajów sił zbrojnych i rodzajów wojsk operacji przeciwpowietrznej oraz obrony powietrznej i radioelektronicznej przed uderzeniami z powietrza /w perspektywie

25 lat również przed uderzeniami z kosmosu/ ważnych obiektów oraz ośrodków politycznych, przemysłowych i administracyjnych na terytorium kraju, a także zapewnienia analogicznej obrony zgrupowaniom wojsk lądowych, szczególnie w czasie ich przegrupowywania i marszów, zajmowania rejonów wyjściowych do działań bojowych, a wraz z tym wyjątkowo szczelnej obrony powietrznej w operacji obronnej w początkowym okresie wojny na terytorium kraju prowadzonej w ramach obrony strategicznej na TDW.

e/ Sztukę operacyjną wojsk i sił obrony terytorium kraju, które są przeznaczone i przygotowywane powinny być do prowadzenia działań wspólnie z wojskami lądowymi, lotnictwem i wojskami obrony powietrznej kraju, szczególnie wspólnych operacji przeciwdesantowych, przeciwpartyzanckich, przeciwdywersyjnych oraz działań ochronno-porządkowych w rejonach zagrożonych działaniem sił terrorystycznych, a także różnego rodzaju działaniem grup dywersyjnych i grup antypaństwowych o różnym przeznaczeniu.

Badania wykazały, że drugą połowę lat osiemdziesiątych i lata dziewięćdziesiąte traktować należy jako okres kształtowania się teorii i częściowo praktyki sztuki operacyjnej sił i wojsk kosmicznych, które przeznaczone będą do różnego rodzaju działań w kosmosie i które wykorzystywane będą zarówno w okresie pokoju, jak i wojny. Przygotowywane będą do prowadzenia ograniczonych działań w kosmosie i oddziaływania z kosmosu na Ziemię, jak również do przeprowadzenia operacji kosmicznych, włącznie ze zwalczaniem różnymi kosmicznymi środkami rażenia ogniowego i radioelektronicznego wojsk i obiektów przeciwnika na lądzie, w powietrzu, na morzach i oceanach. Działania bojowe w kosmosie i z kosmosu stanowiąc będą część składową operacji strategicznych, a także operacji o znaczeniu tylko operacyjnym prowadzonych z

różnym celem na lądowych, powietrznych, morskich i oceanicznych teatrach działań wojennych.

Zapowiedzi nauki i techniki upoważniają do tego rodzaju prognozowania. Upoważniają również do twierdzenia, że w okresie 25 lat zorganizowane zostaną wojska kosmiczne, lecz tylko w składzie sił zbrojnych głównych mocarstw świata.

W wojskach tych reprezentowane będą różne specjalności, odpowiednie do określonych rodzajów broni kosmicznych przewidzianych do działań w bliższym i dalszym kosmosie, jak również dostosowane do uzbrojenia i sprzętu naziemnego przeznaczonego do zapewnienia odpowiedniego stabilnego funkcjonowania różnorodnych środków i systemów broni kosmicznej, satelitarnych systemów dowodzenia i łączności, a także kosmicznych środków i systemów walki radioelektronicznej, umieszczanych w zależności od potrzeb i warunków działań na różnych wysokościach i różnych orbitach.

W rozpatrywanym przedziale czasowym opracowana zostanie teoria sztuki operacyjnej wojsk kosmicznych. Niewątpliwie wraz z nią opracowane zostaną wstępne założenia praktycznego przygotowania i prowadzenia operacji kosmicznych. Sprawdzane one jednak zostaną wycinkowo w drodze ograniczonych doświadczeń praktycznych, nastawionych wyłącznie na sprawdzenie sprawności działania poszczególnych systemów kosmicznych.

Zdecydowanie większe będą osiągnięcia uzyskane w wyniku dodatnich prób i doświadczeń laboratoryjnych. One też stanowią będą zasadnicze podstawy naukowe i bazę materialną uzasadniającą uruchamianie, w różnych przedziałach czasowych, złożonych systemów broni kosmicznej, które znajdą praktyczne zastosowanie już w okresie narastania napięcia w sytuacji międzynarodowej. Można założyć, że niejednokrotnie napięcia te wywoływane będą li tylko w tym celu aby określony system sprawdzony laboratoryjnie zwery-

fikować w praktycznym działaniu w przestrzeni kosmicznej.

Przewidywać należy, że w wymaganym zakresie opracowana zostanie również teoria i praktyka zwalczania środkami kosmicznymi wojsk i obiektów naziemnych, jak również założenia i sposoby wsparcia wojsk prowadzących operacje powietrzne, operacje lądowe i morskie oraz lądowo-morskie na każdym TDW naszego globu.

Można założyć, że zadania wsparcia wykonywane będą wyłącznie przy użyciu nowych - dotychczas jeszcze nie w pełni znanych - konwencjonalnych kosmicznych środków walki.

Zasadniczą rolę zapewne spełniać będzie różnego typu broń konstruowana w oparciu o technologie wykorzystujące strumienie cząstek wysokiej energii - zupełnie nowa dotychczas nie w pełni znana technika niszczenia, obecnie w dość obiecującym stopniu opanowywana w warunkach laboratoryjnych.

Nauka zapowiada ponadto zastosowanie w kosmosie oraz z kosmosu systemów broni laserowej, broni wiązkowej plazmowej, broni wiązkowej cząstek elementarnych i broni wiązkowej mikrofalowej.

Już obecnie dużo uwagi poświęca się broni wiązkowej plazmowej, w której wykorzystuje się zjawiska powstawania plazmy. Ostatnie badania wskazują na możliwość opracowania akceleratora, który stwarza szansę generowania określonych porcji plazmy /w formie plazmoidów/ o bardzo dużej energii i prędkości rozchodzenia się w przestrzeni /1000 km/s/.

Wyjątkowe zainteresowanie wzbudza broń wiązkowa. W tego rodzaju broni nośnikami energii mogą być elektrony, protony, neutrony lub atomy wodoru. Wyniki badań wykazują, że wiązka elektronów może skutecznie zwalczać głowice rakiet z bardzo dużych odległości. Właśnie z tego rodzaju bronią wiąże się duże nadzieje. Łączy się tę broń z działaniami w kosmosie. Zapowiedzi nauki

nakazują liczyć się, że^w ewentualnych działaniach wojennych - po 2000 roku obok środków, które wojska posiadają w swoim uzbrojeniu i które planuje się wprowadzić do ich uzbrojenia, w operacjach użyje się wiele nowych broni o dużej sile rażenia, precyzji działania i wysokiej celności. Wykorzysta się przede wszystkim wiele nowych radioelektronicznych środków walki o nieznanym dotychczas parametrach i możliwościach bojowych, umieszczanych na doskonałszych technicznie środkach bojowych wojsk lądowych oraz na samolotach i śmigłowcach, okrętach nawodnych i podwodnych, a także na różnego typu satelitach Ziemi, statkach i promach kosmicznych, umieszczanych na różnych wysokościach i różnych orbitach w przestrzeni kosmicznej i przewidzianych do wykonania zadań o znaczeniu strategicznym i operacyjnym, niejednokrotnie również i taktycznym. Powstaną nowe specjalności wojskowe i nowe rodzaje wojsk.

3. Przedmiot i treść badań oraz zadania sztuki operacyjnej
wojsk lądowych.

Z definicji sztuki operacyjnej wynika, że przedmiotem jej badań są operacje rozpatrywane w aspekcie ich przygotowania i przeprowadzenia na lądowo-powietrznych i lądowo-morskich teatrach działań wojennych z użyciem konwencjonalnych środków rażenia i ewentualnie z użyciem broni masowego rażenia, co jak stwierdzono może mieć miejsce wówczas, gdy wojna między przeciwstawnymi systemami politycznymi, jeżeli zostanie wywołana, przerodzi się w wojnę światową lub w wojnę obejmującą całe terytorium Europy lub jego tylko część. W każdą taką wojnę, bez względu na jej cele i zakres, będą zaangażowane wszystkie rodzaje sił zbrojnych. Główną rolę i zadania będą nadal spełniały wojska lądowe działające na froncie wewnętrznym i froncie zewnętrznym, na każdym kierunku strategicznym i operacyjnym, w wymiarze lądowo-powietrznym, przy wsparciu działań z morza, w wypadku działań na wybrzeżu morskim lub kierunku nadmorskim, oraz w każdych warunkach, przy silnym wsparciu z powietrza siłami wojsk lotniczych, a także przy wsparciu z kosmosu. Tego rodzaju działania bojowe będą spełniały rolę swoistych operacji połączonych, a całość działań wojennych będzie podporządkowana osiągnięciu w jak najkrótszym czasie założonych celów polityczno-militarnych, strategicznych i operacyjnych. Wszystko to stworzy takie warunki, że uczestniczące w wojnie państwa będą dążyć do uzyskania zdecydowanej przewagi, do wykorzystania całego posiadanego potencjału militarnego, ekonomicznego i naukowego.

Uwzględniając prognostyczną ocenę sytuacji polityczno-militarnej i hipotetycznie zakładane przyszłościowe sposoby "wejścia"

sił zbrojnych w wojnę, a także hipotetyczny obraz przyszłego pola bitwy, ze znacznie zwiększoną manewrowością wojsk, zwłaszcza w zakresie manewru pionowego, należy się liczyć z koniecznością pewnego przewartościowania funkcji i zadań sztuki operacyjnej. Niewątpliwie będzie zachodziła potrzeba "poszerzania" teorii sztuki operacyjnej ze znacznym zmniejszeniem jej zainteresowań stroną praktyczną, a przynajmniej do czasu wprowadzenia nowych "super broni" do wojsk. Można przewidywać zdecydowanie większe zbliżenie się sztuki operacyjnej do strategii. Prawidłowością bowiem historyczną jest fakt, że od chwili powstania sztuki operacyjnej stale i wciąż rozwija się i rozszerza zakres jej poznania i działalności praktycznej.

Uwzględniając powyższe, można wyciągnąć wniosek, że w najbliższym czasie nie zajdą zasadnicze zmiany w przygotowaniu i prowadzeniu operacji. Jednakże możliwość zmian jakościowych w systemach uzbrojenia oraz siłach i środkach rozpoznania, dowodzenia i walki radioelektronicznej, a także znaczne zwiększenie manewrowości wojsk, zmuszą sztukę operacyjną do opracowania zasad i założeń jakościowych innych operacji, prowadzących do osiągnięcia celów strategicznych. Ta nieodwracalna prawidłowość będzie się niewątpliwie pogłębiać w zakresie uzasadniania celowości rozpatrywania i teoretycznego uzasadniania "przyszłościowych operacji obronnych i zaczepnych" prowadzonych już nie w wyznaczonych pasach, a w niejako "wyizolowanych" obszarach i rejonach oraz ^W wielce manewrowy sposób i przy jak najbardziej szerokim stosowaniu manewru pionowego.

Realizacja postulatu sprawnego przygotowania i przeprowadzenia operacji, obecnie i w przyszłości prowadzi do sformułowania zadań teorii sztuki operacyjnej. Do zasadniczych należy zaliczyć

badanie i opracowanie szeregu problemów operacyjno-taktycznych. Szczególnie istotne jest badanie charakteru i cech swoistych współczesnych i przyszłych operacji i bitew oraz opracowywanie form, sposobów i zasad ich przygotowywania i prowadzenia, a także zasad i sposobów optymalnego wykorzystania rodzajów sił zbrojnych i rodzajów wojsk. Ważne jest opracowywanie założeń teoretycznych i sposobów praktycznego zapewnienia utrzymania w okresie pokoju związków operacyjnych i odwodowych związków taktycznych w stanie wysokiej gotowości bojowej oraz szybkie osiąganie pełnej gotowości bojowej w różnych warunkach sytuacji operacyjno-strategicznej, a także badanie i opracowywanie zasad organizacji, planowania i kierowania przegrupowaniem wojsk na różne odległości, z różnymi zadaniami oraz sposobów zorganizowanego wejścia wojsk do działań wojennych /bitwy/ z garnizonów, czy też po uprzednim zajęciu rejonów wyjściowych lub bezpośrednio z marszu. Jednocześnie konieczne jest i będzie nadal konieczne, opracowywanie skutecznych sposobów obrony wojsk oraz obiektów dowodzenia i tyłowych przed bronią precyzyjną, systemami rozpoznawczo-uderzeniowymi, elektro-nicznymi środkami prowadzenia wojny, kosmicznymi środkami walki, a także bronią masowego rażenia, włącznie ze sposobami skutecznego likwidowania skutków użycia tych wszystkich rodzajów broni. Bardzo ważne jest i będzie nieprzerwane badanie możliwości wprowadzenia do uzbrojenia wojsk własnych i przeciwnika najnowszych osiągnięć naukowo-technicznych, nowych rodzajów broni i sprzętu bojowego oraz ich wpływu na założenia taktyczno-operacyjne, zasady i sposoby prowadzenia walki, bitwy i operacji w różnych warunkach w przestrzeni lądowej, powietrznej, kosmicznej i morskiej. Niezwykle ważne jest bardzo szczegółowe badanie i wypracowywanie sposobów efektywnego funkcjonowania systemów dowodzenia

wojskami i kierowania środkami walki i jednocześnie opracowywanie form i sposobów przygotowywania i szkolenia dowództw i sztabów do dowodzenia z wykorzystaniem systemów automatycznych, elektronicznej techniki obliczeniowej, przy szerokim zastosowaniu nowoczesnych metod informatycznych oraz opracowywaniu sposobów utrzymywania wymaganej kondycji taktyczno-operacyjnej dowództw i sztabów. Wyjątkowe znaczenie ma połączenie tych badań z opracowywaniem optymalnych sposobów materiałowego, medycznego i techniczno-specjalnego zabezpieczenia wojsk, w tym również wszechstronnej obrony i ochrony wszystkich obiektów tyłowych i odwodów, a także obiektów dowodzenia i łączności, szczególnie stacjonarnych i całej ~~strony~~ komunikacji wojsk.

Oddzielnymi problemami, którym należy poświęcić szczególnie dużo uwagi i wysiłku badawczego jest studiowanie sposobów przygotowania sił zbrojnych potencjalnego przeciwnika, możliwości prowadzenia przez niego walki, bitwy i operacji oraz jednocześnie studiowanie teatrów działań wojennych, zwłaszcza kierunków operacyjnych z punktu widzenia ich przygotowania do prowadzenia operacji oraz możliwości i sposobów użycia na nich poszczególnych rodzajów wojsk, oraz posiadanych i nowych typów broni, sprzętu bojowego, sił i środków dowodzenia wojskami i kierowania środkami walki, a także elektronicznych środków prowadzenia wojny, z lądu powietrza, morza i kosmosu. Dużo uwagi poświęcać trzeba studiowaniu doświadczeń - wojen minionych i współczesnych, światowych i lokalnych konfliktów zbrojnych oraz doświadczeń ćwiczeń i prób poligonowych pod kątem zakresu i możliwości ich wykorzystania do formułowania założeń i zasad współczesnej sztuki operacyjnej. Równocześnie konieczne jest studiowanie możliwości wykorzystania osiągnięć różnych dyscyplin naukowych do rozstrzygania problemów

techniczno-operacyjnych użycia wojsk w operacji, a także problemów organizacyjno-operacyjnych dowodzenia wojskami i kierowania środkami walki oraz problemów operacyjnych dotyczących prowadzenia działań w różnych warunkach pola walki.

W zakresie praktyki, do zadań sztuki operacyjnej tak jak dotychczas, tak i w perspektywie 15 i 25 lat, należy zaliczyć doskonalenie utrzymywania wysokiego stamtu gotowości bojowej związków operacyjnych, związków taktycznych i oddziałów operacyjnego podporządkowania, a także sprawne osiąganie przez wszystkie rodzaje wojsk pełnej gotowości bojowej, wypracowywanie decyzji operacyjnych i planowanie operacyjne zarówno w okresie pokoju, jak i podczas działań wojennych, włącznie z organizowaniem działań i kierowaniem przegrupowaniem wojsk, wejściem ich do działań i prowadzeniem operacji oraz organizowanie współdziałania i operacyjnego zabezpieczenia działań, jak również materialowego, medycznego i techniczno-specjalnego zabezpieczenia operacji.

W konkluzji należy stwierdzić, że chociaż przyszła ewentualna wojna odznaczać się będzie przeróżnymi cechami swoistymi oraz szczególnymi właściwościami zależnymi od okresu, rozmiaru i rodzaju konfliktu zbrojnego, to nie będą one jednak miały wpływu - jak już wspomniano - na całość teorii i praktyki sztuki operacyjnej. Nie zmienią one napewno obowiązujących praw i zasad sztuki operacyjnej. Nadal główną treścią teorii i praktyki jest i pozostanie badanie oraz ustalanie założeń i zasad dotyczących form i sposobów przygotowania i prowadzenia operacji, przede wszystkim jednak operacji obronnych, nie wykluczając operacji zaczepnych prowadzonych w wymiarze powietrzno-lądowym lub powietrzno-lądowo-morskim.

Proces ten, nie odrywany od rzeczywistości, uwzględniać będzie nadal charakter przyszłej wojny, potencjał militarny, ekonomicz-

ny, naukowy i moralny przeciwnika, warunki operacyjno-strategiczne i infrastrukturę teatru działań wojennych oraz poszczególnych kierunków operacyjnych, a także własne, a przede wszystkim koalicyjne, możliwości prowadzenia działań wojennych.

Przedmiotem teorii i praktyki sztuki operacyjnej ^{zarówno} w 15 letnim jak i 25 letnim okresie, będzie operacja traktowana jako zespół uzgodnionych - wzajemnie powiązanych co do celu, zadań, miejsca i czasu - bitew, walk, uderzeń i manewrów różnych rodzajów wojsk, realizowanych jednocześnie lub kolejno według jednolitego zamiaru i planu dla wykonania w ustalonym czasie zadań strategicznych, strategiczno-operacyjnych, operacyjnych lub operacyjno-taktycznych na całym teatrze działań wojennych lub tylko na określonym kierunku strategicznym, czy też kierunku operacyjnym, albo w określonym rejonie lub strefie objętych działaniami wojennymi.

Z całego zbioru zadań wszechstronnemu doskonaleniu i weryfikacji powinny podlegać przede wszystkim problemy: a/ planowania i przygotowania operacji obronnych i zaczepnych już w okresie pokoju, włącznie z nieprzerwanym wnoszeniem korekt i uzupełnień stosownie do rezultatów prowadzonych badań lub też opracowanie nowych planów i organizacji operacji w toku prowadzonych działań wojennych, z uwzględnieniem uzyskiwanych rezultatów strategiczno-operacyjnych;

b/ osiągnięcie gotowości bojowej przez wojska i doprowadzenie ich w rejon przyszłych działań bojowych;

c/ prowadzenie operacji bez użycia lub przy obustronnym użyciu środków masowego rażenia, z zastosowaniem różnorodnych nowoczesnych systemów broni precyzyjnych i systemów rozpoznawczo-uderzeniowych, z zastosowaniem lub bez wsparcia działań wojsk z kosmosu;

d/ zapewnienie ciągłego współdziałania związków taktycznych i operacyjnych oraz rodzajów sił zbrojnych, rodzajów wojsk i służb;

e/ zachowanie ciągłości dowodzenia wojskami i kierowania środkami walki w okresie osiągania gotowości bojowej, manewru i przegrupowania wojsk oraz przez cały czas trwania operacji;

f/ zorganizowanie nieprzerwanej pracy tyłów operacyjnych, materiałowego, medycznego i techniczno-specjalnego zabezpieczenia wojsk, bez względu na warunki i rodzaj operacji.

Do programu szczegółowych badań i studiów sztuki operacyjnej włączyć należy ponadto problemy organizacji i prowadzenia rozpoznania przez wojska własne i wojska przeciwnika, przy wykorzystaniu wszystkich dostępnych nowoczesnych środków i systemów rozpoznania taktycznego, operacyjnego i strategicznego przeznaczenia. Równocześnie konieczna jest stała praca badawcza zmierzająca do bardziej nowoczesnego, wszechstronnego opracowania założeń, zasad, sposobów oraz możliwości organizowania i prowadzenia w poszczególnych operacjach aktywnych i pasywnych działań radioelektronicznych, z uwzględnieniem wymagań w zakresie kompleksowego wykorzystywania różnorodnych elektronicznych środków prowadzenia wojny, pozostających w uzbrojeniu wszystkich rodzajów sił zbrojnych i rodzajów wojsk. Nieodzowne jest i będzie ciągłe badanie możliwości wprowadzania do uzbrojenia wojsk nowych rodzajów broni i sprzętu bojowego opracowywanego przy wykorzystaniu najnowszych osiągnięć nauki i techniki lat dziewięćdziesiątych i pierwszej dekady lat XXI wieku. W połączeniu z tymi problemami istnieje potrzeba ustalania ich wpływu na charakter przygotowania i prowadzenia operacji, z uwzględnieniem szczegółów dotyczących zakresu i sposobów ich użycia w poszczególnych operacjach, w zależności od warunków i cech swoistych kierunków strategicznych

i operacyjnych na którym prowadzone będą ewentualne działania wojenne.

Prrowadząc szczegółowe studia i badania wyjątkowo dużo uwagi trzeba będzie poświęcać doskonaleniu form i sposobów operacyjnego przygotowania, a także szkolenia i kształcenia dowództw, sztabów i wojsk w warunkach powszechnego zastosowania automatycznych systemów dowodzenia, elektronicznej techniki obliczeniowej i matematycznych metod planowania operacji, dowodzenia wojskami i kierowania środkami walki. W tym względzie szczególną rolę winno spełniać uogólnienie doświadczeń historycznych oraz doświadczeń z ćwiczeń dowódczo-sztabowych i ćwiczeń z wojskami prowadzonych w układzie narodowym i koalicyjnym.

Do zakresu szczegółowych badań i studiów sztuki operacyjnej należy również włączyć analizę oraz wszechstronne rozpatrywanie i opracowywanie w aspekcie możliwości użycia poszczególnych rodzajów sił zbrojnych i rodzajów wojsk w operacji oraz możliwości ich działania na określonych kierunkach strategicznych i operacyjnych. Wymagane jest badanie potencjału ekonomicznego i struktury demograficznej na kierunkach planowanych operacji oraz wszechstronna ocena stanu i przygotowywania się do działań sił zbrojnych potencjalnego przeciwnika, z uwzględnieniem obowiązujących w danym okresie dla tych sił zbrojnych założeń doktrynalnych strategii, sztuki operacyjnej i taktyki.

4. Cechy szczególne przygotowania i prowadzenia operacji w warunkach stosowania nowych rodzajów broni precyzyjnych i systemów rozpoznawczo-uderzeniowych.

W teorii i praktyce przygotowania i prowadzenia operacji w latach przyszłych dużo uwagi należy poświęcić broniom konwencjonalnym. Wszelkie działania polityczne na dziś i na najbliższą przyszłość zmierzają do tego, aby uniknąć światowego konfliktu jądrowego prowadzącego nieuchronnie do zagłady ludzkości.

Bronie konwencjonalne, czyli wszystkie bronie poza jądrowymi, chemicznymi, bakteriologicznymi i kosmicznymi, wcale nie odeszły w naszej epoce nuklearnej do lamusa. Wręcz odwrotnie - nabierają nowego znaczenia. Jakościowy postęp techniki sprawia, że ogromnie wzrosła siła rażenia i niszczenia broni konwencjonalnych. W związku z powyższym spełniać będą one ważną rolę w potencjałach militarnych poszczególnych państw, a szczególnie w potencjałach głównych mocarstw świata. Bronie konwencjonalne ze szczególną uwagą będą uwzględniane w ogólnym bilansie sił. Stanowiąc będą nieodłączny element oceny zdolności bojowych całości sił zbrojnych i poszczególnych rodzajów wojsk. Zauważalne jest bowiem coraz większe zacieranie się granicy między bronią konwencjonalną, a bronią masowego rażenia. Wykorzystując właśnie te właściwości dąży się i nadal dążyć się będzie do stworzenia jeszcze bardziej niszczyielskich wzorów uzbrojenia wojsk, na bazie doskonalenia istniejących broni oraz wprowadzaniu do wojsk broni precyzyjnych opartych na odmiennych, niż dotychczas, fizycznych, mechanicznych i elektronicznych zasadach i właściwościach działania oraz opracowywania i wprowadzania do wojsk doskonalszych i perspekty-

wiecznych radioelektronicznych systemów rozpoznawczo-uderzeniowych i rozpoznawczo-zakłóceńowych, zapewniających precyzyjne i niezawodne przenoszenie ładunków bojowych, w większości kasetowych, zapewniających maksymalne rażenie wojsk i obiektów.

Nowy sprzęt bojowy i udoskonalone środki walki nie będą wchodziły do uzbrojenia wojsk w sposób masowy i jednocześnie. Tym nie mniej nieprzerwane doskonalenie parametrów taktyczno-technicznych broni konwencjonalnej, a przede wszystkim ich precyzji i siły rażenia, oraz odporności na zwalczanie ich przez przeciwnika, włącznie z doskonaleniem systemów rozpoznania i naprowadzania środków rażenia na cele, w różnym stopniu wpłynie na zmiany w przygotowaniu i prowadzeniu operacji. Wprawdzie niemożliwe jest ustalanie obecnie dokładnych prognoz w tej dziedzinie, tym nie ~~mniej~~ wiadomo już, że użycie nowych rodzajów broni zwłaszcza broni precyzyjnej oraz systemów rozpoznawczo-uderzeniowych spowodować może znaczne zdeorganizowanie rytmu przegrupowania wojsk, zajmowania przez nie rejonów wyjściowych i rubieży wejścia do bitwy obronnej lub zaczepnej. Zwiększy się tym samym niebezpieczeństwo zerwania operacyjnego rozwinięcia zasadniczych zgrupowań wojsk. Zaistnieje potrzeba nowego podejścia do organizacji i sposobów pokonywania przez wojska szczególnie trudnych rubieży, przede wszystkim przepraw na przeszkodach wodnych, węzłów dróg komunikacyjnych, trudnych odcinków na drogach marszu, na których przeciwnik dążąc do tzw. izolacji pola walki może wykonać zmasowane uderzenia z wykorzystaniem broni precyzyjnej oraz środków rażenia i obezwładnienia radioelektronicznych systemów rozpoznawczo-uderzeniowych i broni samonaprowadzających się na obiekty i zgrupowania wojsk. Uwzględnić należy nieprzerwane skracanie czasu pokonania trudnych i zagrożonych rubieży, wielokrotne dublowanie

przepraw szczególnie na głównych kierunkach, zapewnienie w rejonach działań wojsk szczelnej i skutecznej obrony przeciwlotniczej i osłony radioelektronicznej oraz sprawnego i szybkiego wykonywania przejść w wypadku użycia przez przeciwnika systemów zdalnego minowania. Jeśli nie podejmie się zdecydowanych i skutecznych kroków mających na celu rozpoznanie i pokonanie przez wojska zapór minowych można nie wykonać zadań zarówno operacji obronnej, jak i zaczepnej.

Obeonie i w przyszłości ogromne znaczenie będzie miało maksymalne wykorzystanie wszystkich dodatnich właściwości terenu oraz organizowanie różnymi środkami efektywnej obrony wojsk przed oddziaływaniem broni precyzyjnej i systemów rozpoznawczo-uderzeniowych przeciwnika. Konieczne będzie większe jak dotychczas rozśrodkowanie wojsk, z jednoczesnym zapewnieniem im skuteczniejszej obrony przeciwlotniczej i osłony radioelektronicznej. Wymagana będzie wszechstronniejsza rozbudowa inżynieryjna terenu, szczególnie dla mobilnych środków walki. Tworzenie większej liczby pozornych rejonów obiektów i stanowisk dowodzenia - bardziej wiarygodną pozorację ruchu i działań wojsk. Dla tych celów konieczne staje się wykorzystanie zdecydowanie większej liczby różnorodnych, nowoczesnych, technicznych środków ochrony i maskowania, szczególnie różne odmiany aerozoli i dymów, pokryć interferencyjnych odbijaczy dipolowych i kątowych, pułapek radioelektronicznych, termicznych, techniki podczerwieni i innych. Ogromnej wagi problemem będzie racjonalne i bezpieczne rozśrodkowanie zapasów środków materiałowych oraz zdecydowanie lepsza - sprawniejsza organizacja ich terminowego dostarczania wojskom.

Użycie nowych rodzajów broni będzie wymagało nowego podejścia do zasadniczych problemów przygotowania i prowadzenia ope-

racji obronnej i zaczepnej związków operacyjnych, jak również operacji strategicznej na ZTDW.

Pojawiające się nowe warunki przygotowania operacji wskazują, że w miarę narastania zagrożenia wojennego nieodzowne będzie bardzo skryte wyprowadzanie związków taktycznych i oddziałów, prawie wszystkich rodzajów wojsk, pod pozorem ćwiczeń, manewrów i prac na rzecz gospodarki narodowej na przewidywane dla nich kierunki działań. Priorytety przegrupowania i rozwijania powinny uzyskiwać te wojska, które wyznaczone do niszczenia, opanowania i opanowania ogniewego i radioelektronicznego obiektów przeciwnika pierwszej kategorii ważności - pierwszej kolejności rażenia.

Stosownie do rodzaju działań wojennych oraz zaistniałych warunków operacyjnych na terytorium kraju rozwijanie wojsk do operacji obronnej lub zaczepnej realizować trzeba będzie jednocześnie w kilku wariantach, a mianowicie: "z wcześniejszym zajmowaniem przez część wojsk rejonów wyjściowych lub bez ich zajmowania, jak również z wyprowadzaniem do rejonów i pasów obrony, czy też w przypadku operacji zaczepnej, na rubież wejścia do bitwy bezpośrednio z miejsc stałej dyslokacji. Przewidywać należy ponadto przygotowywanie i zajmowanie obrony z możliwością szybkiego wychodzenia z niej na niektórych kierunkach do operacji zaczepnej, w wyniku wykonanego przeciwuderzenia.

Nowe rodzaje broni i zdecydowanie wyższe możliwości wojsk nakazują eksponowanie w sztuce operacyjnej obrony głęboko urzutowanej i posiadającej silne odwody i drugie rzuty. W jej systemie dużo uwagi i wysiłków wymagać będzie organizacja osłony przegrupowujących się wojsk, łącznie z wykonywaniem różnorodnych rodzajów uderzeń często dużą liczbą środków i zmuszanie przeciwnika do prowadzenia działań w niesprzyjających dla niego warunkach. **W**idzieć należy potrzeby przeciwniania linii komunikacyjnych i

dróg marszu wojsk przeciwnika, odcinanie odwodów i zdecydowane niszczenie dużą liczbą środków rażenia włamujących się w głąb naszego terytorium zgrupowań wojsk nieprzyjaciela.

W perspektywie najbliższych lat zaistnieje potrzeba dalszego doskonalenia dwuwariantowego planowania pierwszych operacji obronnych i zaczepnych, przy zdecydowanie większym zastosowaniu elektro-
nicznej techniki obliczeniowej i w pełni zautomatyzowanego systemu dowodzenia, włącznie z automatyzowaniem procesu planowania operacji.

Zarówno operację zaczepną jak i obronną trzeba będzie przygotowywać w bardzo ograniczonym czasie pod ciągłą obserwacją przeciwnika. Uwzględnić ponadto należy, że działania bojowe rozpoczynać się będą najczęściej już w trakcie rozwijania wojsk i napewno przy różnym stosunku sił i środków, na poszczególnych kierunkach operacyjnych.

Przejście do operacji obronnej lub zaczepnej może mieć miejsce na różnych kierunkach. Najczęściej następować ono będzie w różnym czasie z rejonów wyjściowych lub z rejonów stałej dyslokacji, poligonów, ćwiczeń. We wszystkich sytuacjach nieodzowne będzie uprzedzanie przeciwnika w działaniach, wykonywaniu zaskakujących uderzeń, rozczłonkowanie jego zgrupowań i niszczenia na poszczególnych kierunkach jego głównych sił uderzeniowych.

W rozpatrywanej perspektywie obejmującej prognozę w przedziale 15 i 25 lat przewidywać należy wcześniejsze wyprowadzanie z rejonów dyslokacji i rejonów ześrodkowania drugich rzutów i odwodów oraz zdecydowanie większe wprost zmasowane wykorzystanie desantów, już pierwszego dnia operacji. Wyraźnie wzrośnie rola i znaczenie, a przede wszystkim konieczność, uzyskania zaskoczenia taktycznego i operacyjnego, w połączeniu z uzyskaniem wysokiego stop-

nia żywotności wojsk, wszelkimi dostępnymi środkami.

W celu skutecznego rozbicia wojsk przeciwnika oraz stworzenia korzystnych warunków działań zgrupowaniom wojsk własnych nieodzowne będzie z zapoczątkowanym atakiem pierwszych rzutów niszczenie wielu ważnych wykrytych i dobrze rozpoznanych obiektów i celów przeciwnika, szczególnie tych których wyeliminowanie może mieć decydujący wpływ na przebieg i prowadzenie operacji. Za najważniejsze uważać te, które znacznie obniżą możliwości bojowe przeciwnika i zdecydowanie ^{możę} zdeorganizować jego działania bojowe.

Do takich obiektów zarówno obecnie, jak i w latach prognozowanych należy zaliczyć: główne stanowiska dowodzenia wojskami i kierowania środkami walki; naziemne, powietrzne i satelitarne elementy ~~systemów~~ systemów rozpoznawczych, systemy rozpoznawczo-uderzeniowe, systemy broni precyzyjnej, zdalnego minowania, broni samosterującej, radioelektronicznych środków prowadzenia wojny; systemy broni jądrowej itp. Wszystkie te obiekty uznane jako obiekty szczególnej ważności pozostawać będą pod ciągłą obserwacją w okresie pokoju, zagrożenia wojennego, mobilizacyjnego i operacyjnego rozwijania wojsk oraz w okresie przygotowywania i prowadzenia pierwszych i kolejnych operacji obronnych i zaczepnych.

Rozpoznanie, porażenie ogniowe i obezwładnianie radioelektroniczne obiektów i celów szczególnej ważności wymagać będą wydzielania w każdych warunkach specjalnych sił i środków ogniowych i obezwładnienia radioelektronicznego.

Wyznaczona część tych sił i środków zobowiązana będzie pełnić ciągle dyżury bojowe pozostając nieprzerwanie w pełnej gotowości do wykonania uderzeń.

Zadania niszczenia i obezwładniania obiektów i celów szczególnej ważności wypadnie realizować w ramach jednolitego wspólnego systemu

mu obezwładniania i niszczenia wojsk i obiektów przeciwnika. Najbardziej wrażliwe obiekty, szczególnie służące dla celów dowodzenia wojskami i kierowania środkami walki przeciwnika zapewne będą niszczone wszelkimi dostępnymi środkami. Tak jak obecnie, skupiać się będzie główny wysiłek w wojnie konwencjonalnej na eliminowaniu obiektów systemów broni precyzyjnej i systemów rozpoznawczo-uderzeniowych, kierowania bronią jądrową, lotnictwem, środkami obrony powietrznej oraz siłami i środkami rozpoznania i wojny elektronicznej. Wyjątkowo dużo uwagi trzeba będzie poświęcić organizacji aktywnych działań systemów broni precyzyjnej i systemów rozpoznawczo-uderzeniowych wojsk własnych.

W walce z nowymi rodzajami broni znajdują zastosowanie nowe rozwiązania operacyjno-taktyczne, organizacyjne i techniczne zapewniające skuteczne zaangażowanie, przechwytywanie i utrzymywanie inicjatywy w walce ogniowej i radioelektronicznej.

Przewidywać należy, iż opracowane zostaną nowe sposoby - nowa taktyka, skutecznego niszczenia środków radioelektronicznych przeciwnika i zarazem wyższego stopnia obrony środków i systemów dowodzenia wojskami i kierowania środkami walki.

Przejście wojsk do operacji obronnej i zaczepnej z miejsc stałej dyslokacji, z rejonów ćwiczeń i ośrodków szkoleniowych, szczególnie po nieoczekiwanym uderzeniu przeciwnika, zapoczątkowywać powinny działania różnego rodzaju oddziałów osłonowych i wydzielonych. Pod ich osłoną rozwijać się będą siły główne związków operacyjnych. W stosunku do rezultatów tych działań ustalony będzie dokładny czas początku pierwszego startu broni raketowej operacyjno-taktycznego i taktycznego przeznaczenia, w połączeniu z określonym działaniem lotnictwa i wyprowadzaniem związków i oddziałów różnych rodzajów wojsk z miejsc stałej

dyslokacji.

W operacji jeszcze większego znaczenia nabierze zdecydowana walka z odwodami przeciwnika, które mogą być stosunkowo szybko odtwarzane i przerzucane do rejonu działań wojennych. Główny wysiłek tej walki będzie skierowany na pozbawienie przeciwnika możliwości odtworzenia naruszonego kierunku operacyjnego, a także kierunków taktycznych oraz odcięcie przerzutu sił z głębi terytorium własnego kraju. W tym celu w operacji zaczepnej, tak jak obecnie, będzie dokonywane ^{ck}głęboki wyłomów, zdecydowane działania własnych drugich rzutów i odwodów, skuteczne zwalczanie odwodów i drugich rzutów przeciwnika na podejściach, poprzez zmasowane uderzenia raketowe, użycie znacznych sił lotnictwa i działania desantów.

Zadania powyższe rozwiązywane będą również działaniami powietrzno-
-lądowymi ugrupowań uderzeniowych, przy wsparciu środków utrzymywanych w przestrzeni bliższego kosmosu.

5. Problematyka naukowa sztuki operacyjnej wojsk lądowych.

Sztuka operacyjna realizując aktualnie stawiane jej zadania powinna uwzględniać w swych badaniach również przewidywane kierunki rozwoju i możliwości wprowadzenia do uzbrojenia nowych jakościowo systemów uzbrojenia oraz nowoczesnych, przyszłościowych osiągnięć technicznych. Mówiąc inaczej - musi ona oprócz rozwiązywania problemów aktualnych, koncentrować znaczną część swego potencjału badawczego na problemy perspektywiczne - zarówno te bliższe, jak i znacznie odleglejsze od dnia dzisiejszego.

Zasadniczą treścią działalności naukowo-badawczej w zakresie sztuki operacyjnej wojsk lądowych, jak już uprzednio stwierdzono, jest i pozostanie określanie założeń, zasad, sposobów, form przygotowania i prowadzenia operacji i bitew oraz dowodzenie wojskami i kierowanie środkami walki w oparciu o aktualne i perspektywiczne możliwości poszczególnych rodzajów sił zbrojnych i rodzajów wojsk, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji, uzbrojenia i wyposażenia w sprzęt bojowy zarówno wojsk własnych, jak i potencjalnego przeciwnika oraz możliwości, zakres i sposoby ich uzupełnienia, rozbudowy i udoskonalenia w okresie pokoju i wojny.

W obszarze badań sztuki operacyjnej mieszczą się problemy naukowe oraz metodologii badań dotyczące założeń i zasad sztuki operacyjnej jako dyscypliny naukowej oraz jej związku z innymi dyscyplinami naukowymi, a ponadto cała teoria i praktyka przygotowywania i prowadzenia operacji obronnych, zaczepnych, desantowych, kombinowanych, lądowo-morskich, lądowo-powietrznych, lądowo-morskich i powietrznych na lądowych i morskich TDW, operacji powietrznych i przeciwpowietrznych, jak również operacji kosmicznych i przeciwkosmicznych, a szczególnie możliwości i sposoby

oddziaływania kosmicznych środków walki na lądowe, powietrzne i morskie obszary działań wojennych /w perspektywie 20-25 lat/.

W obszarze badań powinny znajdować się problemy przygotowania i prowadzenia operacji z użyciem i bez użycia broni jądrowej. Szczególną uwagę, jak już uzasadniono, należy poświęcić problemom przygotowania i prowadzenia operacji w warunkach masowego wykorzystania znacznej liczby różnych typów broni precyzyjnych, powietrzno-lądowych systemów rozpoznawczo-uderzeniowych, rozpoznawczo-zakłóceńowych, rozpoznawczo-dywersyjnych, kosmicznej broni precyzyjnych i kosmicznych systemów rozpoznawczo-ogniowo-zakłóceńowych, a także broni laserowej, broni wiązkowej plazmowej, broni wiązkowej cząstek elementarnych i broni wiązkowej mikrofalowej. Uwzględniając natomiast aktualny poziom sztuki wojennej oraz prognostyczny rozwój jej teorii i praktyki, uważamy, że sztuka operacyjna nadal powinna rozpatrywać problemy związane z teorią i praktyką przygotowania i prowadzenia współczesnych i "przyszłościowych" operacji. Stąd też zadaniem teorii sztuki operacyjnej będzie nadal opracowywanie założeń, zasad, sposobów i form przygotowania, kierowania i prowadzenia współczesnych oraz przyszłych operacji przez związki operacyjne.

Proponowane problemy badawcze.

NR. SPEC	Problem badawczy	Czasochłon- ność w ro- boczog- dzinach	Szacunkowy koszt w cenach bie- żących	Termin realiza- cji
1	2	3	4	5
1	Mobilizacyjne i operacyjne rozwinięcie wojsk do	1800	1800x200= =360000	do 1990r
2	pierwszej operacji obron- nej w ramach operacji strategicznej na ZTDW	/ 16		-1995r.
7				

1	2	3	4	5
4 2 7	Przegrupowanie wojsk, wykonywanie marszów, przewozów kolejowych, transportów powietrznych na obszarze kraju do pierwszej operacji obronnej	800 / 8	800x200= 160000	do 1990 - 1995 r
2 9	Zajmowanie rejonów wyjściowych, rejonów ześrodkowania oraz wyznaczonych rejonów obrony na terytorium kraju do pierwszej operacji obronnej	600 / 8	600x200= 120000	- b -
2	Warunki przejścia do operacji obronnej w początkowym okresie wojny na terytorium kraju w ramach operacji strategicznej na ZTDW	600 / 6	600x200= 120000	- b -
2 9	Przygotowanie operacji obronnej w początkowym okresie wojny - przygotowanie systemu obrony, przyjęcie ugrupowania obronnego itp.	800 / 8	800x200= 160000	- b -
2 9	Planowanie operacji obronnej prowadzonej na terytorium kraju w ramach operacji strategicznej na ZTDW.	800 / 8	800x200= 160000	- b -
2 7	Organizacja i prowadzenie działań w pasie przesłaniania.	600 / 6	600x200= 120000	- b -
2 9	Zwalczanie wojsk przeciwnika przed przednim skrajem obrony oraz wykonywanie uderzeń przed przedni skraj obrony	600 / 6	600x200= 120000	- b -
2 9	Udział i działania wojsk lądowych w operacji przeciwpowietrznej	1200 / 8	1200x200= =240000	- b -
2 9	Charakter, właściwości i sposoby prowadzenia pierwszej operacji obronnej z użyciem broni konwencjonalnej, broni precyzyjnych i systemów rozpoznawczo-uderzeniowych, ze szczególnym	2500 / 18	2500x200= =500000	- b -

1	2	3	4	5
	uwzględnieniem wymogów działań powietrzno-lądowych i wykonywaniem głębokich uderzeń			
2 4 7	Organizacja i wykonanie kontrprzygotowania oraz organizacja i prowadzenie działań bojowych o utrzymanie taktycznej strefy obrony	800 / 8	800x200= =160000	do 1990 -1995r
2 4 7	Organizowanie i wykonywanie kontrataków oraz przeciwwuderzeń, w wymiarze powietrzno-lądowym, przy użyciu różnego rodzaju broni precyzyjnej, systemów rozpoznawczo-uderzeniowych, rozpoznawczo-zakłóceńowych oraz w warunkach prowadzenia aktywnych działań radioelektronicznych	1600 / 16	1600x200 =320000	- 4 -
2 4 7	Charakter, właściwości i sposoby wykonania przeciwwuderzenia oraz przejście z operacji obronnej do operacji zaczepnej.	800 / 8	800x200= =160000	- 4 -
2 4 7	Charakter, właściwości i sposoby przejścia do działań z użyciem broni jądrowej	1000 / 10	1000x200= 200000	- 4 -
2 4 7	Likwidacja skutków uderzeń jądrowych, odtwarzanie dowodzenia wojskami i kierowania środkami walki oraz odtwarzanie gotowości bojowej wojsk i przygotowanie ich do wykonania kolejnych zadań operacyjnych	1400 / 10	1400x200= =280000	- 4 -
2	Warunki przejścia do operacji obronnej w toku operacji zaczepnej	800 / 6	800x200= =160000	- 4 -
2	Przygotowanie operacji obronnej w toku operacji zaczepnej	1200 / 8	1200x200= =240000	- 4 -

1	2	3	4	5
2 9	Prowadzenie operacji obronnej po przejściu do niej w toku operacji zaczepnej	1800 / 12	1800x200= =360000	po 1995r.
4 9	Warunki przejścia do pierwszej operacji zaczepnej w ramach operacji strategicznej na ZTDW	1600 / 16	1600x200= =320000	po 1995 -2005r.
4	Przygotowanie pierwszej operacji zaczepnej w ramach operacji strategicznej na ZTDW	1200 / 8	1200x200= =240000	- 4 -
4 4 7	Mobilizacyjne i operacyjne rozwinięcie wojsk do pierwszej operacji zaczepnej oraz do kolejnych operacji na ZTDW	1800 / 16	1800x200= =360000	- 4 -
4 7	Przegrupowanie wojsk, wykonywanie marszów, przewozów i przerzutów powietrznych oraz zajmowanie rejonów wyjściowych do operacji zaczepnej	800 / 8	800x200= =160000	- 4 -
4 7	Wprowadzenie wojsk do operacji zaczepnej	800 / 8	800x200= =160000	- 4 -
4 7 8	Charakter, właściwości oraz sposoby prowadzenia operacji zaczepnej z użyciem broni konwencjonalnej, broni precyzyjnych i systemów rozpoznawczo-uderzeniowych, ze szczególnym uwzględnieniem wymogów prowadzenia działań powietrzno-lądowych łącznie z wykonaniem głębokich uderzeń oraz sposobami dokonywania na różnych głębokościach i dla różnych celów izolacji wojsk i odwodów, uzbrojenia, sprzętu bojowego i środków zaopatrzenia	3000 / 16	3000x200= =600000	- 4 -
4 7	Wprowadzanie do bitwy, w różnych warunkach operacji, drugich rzutów i odwodów, grup rajdowych, operacyjnych grup manewrowych, powietrzno-lądowych grup uderzeniowych oraz różnego typu grup	1800 / 16	1800x200= =360000	- 4 -

1	2	3	4	5
	szturmowych, dywersyjnych i specjalnych			
4 7	Odpieranie przeciwwuderzeń odwodów i drugich rzutów nieprzyjaciela oraz organizowanie i prowadzenie bitew spotkaniowych w wymiarze powietrzno-lądowym z uwzględnieniem aktywnych działań radioelektronicznych	1200 / 12	1200x200= =240000	po 1995 -2005r.
4 5 7	Organizowanie, możliwości i sposoby działania desantów powietrznych i grup desantowo-szturmowych	1400 / 7	1400x200= 280000	do 1995r.
5 7	Organizowanie, możliwości i sposoby działania desantów morskich wydzielanych ze składu wojsk lądowych	1400 / 7	1400x200= =280000	-4-
4 7	Porosowanie przeszkód wodnych oraz użycie wojsk i prowadzenie działań w warunkach specjalnych w terenie lesistym, lesisto-jeziornym, lesisto-górzystym itp.	1800 / 12	1800x200= =360000	po 1995r.
4 7	Organizowanie i prowadzenie pościgu oraz sposoby okrążania różnego rodzaju zgrupowań wojsk przeciwnika i ich likwidacja	1000 / 5	1000x200= =200000	-6-
4 7	Charakter i właściwości przejścia do operacji z użyciem broni jądrowej oraz organizacja i prowadzenie działań w warunkach użycia broni jądrowej i różnego rodzaju broni chemicznej, w tym również działania wojsk w strefie zapór jądrowych, w rejonach skażeń i zniszczeń oraz sposoby likwidacji skutków, uderzeń jądrowych, odtwarzanie zdolności bojowej wojsk, dowodzenia wojskami i kierowania środkami walki, a także systemu materiałowego zaopatrzenia i techniczno-specjalnego zabezpieczenia	2500 / 18	2500x200= =500000	-11-

1	2	3	4	5
2 4 7	Przygotowanie i prowadzenie działań bojowych w dużych aglomeracjach miejskich, na obszarach wybitnie zurbanizowanych, miejsko-przemysłowych i portowych	2000 /16	2000x200= =400000	po 1995r.
2 7	Obrona miasta, portów i baz morskich oraz ośrodków miejsko-przemysłowych i administracyjno-politycznych	1400 /10	1400x200= =280000	do 1990 -1995r.
2 4 7	Organizacja i prowadzenie bitwy w okrążeniu oraz sposoby wyjścia wojsk z okrążenia	1200 /6	1200x200= =240000	- -
2 3 4 7	Przygotowanie i prowadzenie operacji przeciwdesantowej /obrony wybrzeża morskiego/	1200 /6	1200x200= =240000	- -
5 7	Przygotowanie i prowadzenie operacji desantowych w lądowo-powietrzno-morskim wymiarze	1200	1200x200= =240000	po 1995r.
2 4 5 7	Organizacja dowodzenia wojskami i kierowanie środkami walki w operacjach w warunkach zastosowania automatycznych systemów dowodzenia elektronicznej techniki obliczeniowej	2500 /18	2500x200= =500000	do 1990 -1995r.
2 4 7	Maskowanie operacyjne wojsk i obiektów w operacji obronnej i zaczepnej	800 /8	800x200= =160000	- -
2 4 7	Operacyjne zabezpieczenie operacji zaczepnych i obronnych	1400 /8	1400x200= =280000	- -
2 4 7	Zwalczanie broni precyzyjnych i systemów rozpoznawczo-uderzeniowych	3000 /10	3000x200= =600000	- -
2 4 7	Organizacja i prowadzenie aktywnej walki radioelektronicznej w operacjach obronnych i zaczepnych	2500 /10	2500x200= =500000	do 1995r.
2 4 7	Organizacja i realizacja zadań obrony radioelektronicznej i przeciwdziałania technicznym środkiem i systemem rozpoznania przeciwnika w operacjach	1400 /10	1400x200= =280000	- -

1	2	3	4	5
2 4 7	Zapewnienie kompatybilności elektromagnetycznej w systemach dowodzenia wojskami i kierowania środkami walki	1800 / 6	1800x200= =360000	do 1995r.
2 3 4 7 11	Zakres, możliwości i sposoby prowadzenia operacji w warunkach wsparcia z kosmosu oraz w warunkach zastosowania nowych środków rażenia, szczególnie broni wiązkowej plazmowej, broni wiązkowej cząstek elementarnych broni wiązkowej mikrofalowej, jak również różnego typu broni laserowej	5000 / 18	5000x200= =1000000	po 1995r do 2005r.
2 3 4 7 11	Zakres, możliwości i sposoby przeciwdziałania środkiem kosmicznym oraz możliwości ich zwalczania siłami i środkami wojsk lądowych i innych rodzajów wojsk, z lądu, powietrza i morza	3500 / 16	3500x200= =700000	4 -
11 7	Założenia i zasady prowadzenia działań bojowych w kosmosie lub operacji kosmicznych	5000 / 10	5000x200= =1000000	4 -

Badania teorii przygotowania i prowadzenia operacji powinny obejmować również warunki szczególne działań wojsk wynikające z operacyjno-strategicznego charakteru i cech swoistych TDW, a także właściwości poszczególnych kierunków działań ich infrastruktury, terenu i warunków meteorologicznych. Uwzględnić ponadto należy formy i metody prowadzenia operacji i walk partyzanckich szczególnie w aspekcie podporządkowywania przez przeciwnika i pętgowania tych działań na rzecz frontu zewnętrznego, na rzecz prowadzonych operacji ułatwienia lądowym wojskom operacyjnym prowadzenia skutecznych działań przeciwko siłom zbrojnym nieprzyjaciela, przede wszystkim przez: podejmowanie walki z różnymi zgrupowaniami wojsk nieprzyjaciela i uniemożliwienia ich użycia na froncie zewnętrznym; zwalczanie systemu komunikacji i łącz-

ności nieprzyjaciela oraz dezorganizację gospodarki i administracji wojennej.

Niezwykle ważne będzie również badanie działalności sił i wojsk obrony terytorium kraju oraz uczestnictwo w zadaniach obrony terytorium kraju oddziałów, pododdziałów, związków taktycznych i operacyjnych wojsk lądowych.

Problematyka naukowa obrony terytorium kraju w sztuce operacyjnej wojsk lądowych

NR. SPECYJ.	Problem badawczy	Czasochł. w rob.godz. <i>potrzeby kadrowe</i>	Szacunkowy koszt w cenach bieżących	Termin realizacji
1	2	3	4	5
2 3 4	Prognozowanie rozwoju problematyki obrony terytorium kraju w sztuce operacyjnej wojsk lądowych	1000 / 6	1000x200= =200000	do 1990 - 1995r
3 7	Właściwości obrony wybrzeża XXXX na obszarze kraju	300 / 3	300x200= =60000	- 4 -
4 7	Możliwości wcześniejszego włączenia jednostek pontonowych OTK do zabezpieczenia przegrupowania wojsk	600 / 6	600x200= =120000	- 4 -
6	Weryfikacja i aktualizacja zasad bojowych działań przeciwdywersyjnych i przeciwpartyzanckich	800 / 4	800x200= =160000	- 4 -
2 3 7	Zasady współdziałania wojsk lądowych z siłami kontrwywiadu na obszarze kraju	800 / 6	800x200= =160000	- 4 -
2 3 4	Właściwości przygotowania działań wojsk lądowych na obszarze kraju	600 /	600x200= =120000	- 4 -
2 3 4 7	Właściwości prowadzenia działań wojsk lądowych na obszarze kraju	600 / 6	600x200= =120000	- 4 -
6	Zintegrowany system rozpoznania dla potrzeb działań przeciwdywersyjnych	1000 / 5	1000x200= =200000	Wspólnie z MSW

1	2	3	4	5
2 7	Udział wojsk lądowych OTK w obronie strategicznej na obszarze kraju	1000 / 5	1000x200= =200000	do 1990 - 1995r.
12	Historia wojsk lądowych obrony terytorium kraju	1500 / 4	1500x200= =300000	- 4 -
12	Historia sztuki operacyjnej OTK	800 / 3	800x200= =160000	- 4 -
3 6 7	Użycie nowych środków wal-ki w działaniach przeciw- desantowych i przeciw- dywersyjnych	800 / 6	800x200= =160000	- 4 -
2 6 9	Zastosowanie komputerowych gier wojennych dla potrzeb szkolenia kadr realizują- cych zadania obrony tery- torialnej	1200 / 6	1200x200= =240000	- 4 -
2 3 4	Udział wojsk lądowych OTK w wojnie niekonwencjonal- nej	800 / 6	800x200= =160000	- 4 -
2 3 4 7	Współdziałanie wojsk z si- łami MSW, OC i organami administracji państwowej w wojnie niekonwencjonal- nej	1000	1000x200= =200000	Wspólnie z MSW po 1995r.
2 6 7 8	Optymalizacja struktur organizacyjnych jednostek przeciwdywersyjnych /prze- ciwpartyzanckich/, antyter- roستیcznych itp.	1200 / 6	1200x200= =240000	- 4 -
2 6 7	Organizacja i prowadzenie obrony terytorialnej w kontekście nowych i pers- pektywicznych środków wal- ki	1000 / 5	1000x200= =200000	do 1990 - 1995r.
11	Uderzenia z kosmosu a ob- rona terytorialna	1000	1000x200= =200000	po 1995 do 2005
11	Wykorzystanie broni pod- dźwiękowej, laserowej i innych typów broni falo- wej w obronie terytorial- nej	1200	1200x200= =240000	- 4 -
n				

6. Stan i możliwości rozwoju potencjału naukowego sztuki operacyjnej wojsk lądowych.

Realizacja zadań stawianych przed sztuką operacyjną uzależniona jest od przygotowania warsztatu naukowego oraz dobrze przygotowanej i dostatecznie liczebnej kadry naukowej, która powinna być rzetelnie przygotowana pod względem teoretycznym oraz posiadać odpowiednie umiejętności organizatorskie w zakresie planowania i prowadzenia badań naukowych.

Z uwagi na to, że sztuka operacyjna zobowiązana jest prowadzić badania w bardzo szerokim zakresie problemów z kręgu nie tylko nauk wojskowych, ale również tzw. nauk "cywilnych" - powinna dysponować dużą ilością specjalistów z różnych dyscyplin naukowych. Bez znacznej ilości różnorodnych specjalistów sztuka operacyjna nie będzie zdolna sprostać stojącym przed nią zadaniom.

Dla potrzeb naukowo-badawczych konieczne jest zgromadzenie odpowiedniego potencjału naukowego i odpowiednie jego rozśrodkowanie oraz właściwe, przemyślane i racjonalne kierowanie jego pracą na potrzeby całych sił zbrojnych PRL.

Przez potencjał naukowy rozumiemy "zasób możliwości, mocy, zdolności wytwórczej tkwiący w czymś; sprawność, wyfałjność, możliwość"^{x/} w naszym przypadku w dziedzinie sztuki operacyjnej.

Nośnikiem potencjału naukowego jest baza naukowo-badawcza i rozwojowa tzn. - "ogół jednostek organizacyjnych prowadzących prace naukowo-badawcze i rozwojowe lub zajmujących się obsługą nauki i rozwoju. Do bazy naukowo-badawczej i rozwojowej zalicza się zarówno jednostki wyodrębnione pod względem organizacyjnym, ekonomicznym i prawnym, jak i wydzielone wewnątrz przedsiębiorstw

x/ Słownik języka polskiego. Wyd. PWN, Warszawa 1979 r., t. II, s. 854.

i instytucji administracyjnych /zakładowe zaplecze rozwojowe/x/.

Integralnymi elementami jednostek tworzących bazę naukowo-badawczą i rozwojową są kadry naukowe oraz personel pomocniczy, a podstawą działania bazy naukowo-badawczej nakłady finansowe.

Rozwój potencjału naukowego sztuki operacyjnej w polityce naukowej naszych Sił Zbrojnych, podporządkowany jest globalnemu rozwojowi potencjału naukowego nauk wojskowych.

Rozwój realizowany jest najczęściej na zasadzie dyrektyw i zarządzeń, często bez dogłębnych badań naukowych. Do tej pory, nie została opracowana metodologicznie racjonalna koncepcja rozwoju bazy i struktury potencjału naukowego. Istotną przyczyną takiego stanu był i jest niski poziom rozwoju badań naukoznawczych.

Bazę naukowo-badawczą sztuki operacyjnej tworzą: wybrane komórki organizacyjne jednostek naukowo-badawczych i jednostek rozwojowych oraz samodzielne jednostki obsługi nauki i rozwoju^{xx/}. Jednostką naukowo-badawczą jest ASG WP, w szczególności Katedra Sztuki Operacyjnej. Badaniami powinny się również zajmować inne zespoły akademii np. Oddział Naukowy, Biblioteka Nauka oraz Ośrodek Informacji Naukowej, archiwum jak również katedry taktyczne Wydziału Wojsk Lądowych.

Badaniami sztuki operacyjnej i wojsk lotniczych obrony powietrznej kraju, obrony terytorium kraju zjawiają się ponadto katedry specjalistyczne akademii rodzajów sił zbrojnych np. Katedra Taktyki Wojsk Lotniczych, Katedra Obrony Powietrznej Kraju, Katedra Obrony Terytorium Kraju.

x/ Encyklopedia Organizacji i Zarządzania. Wyd. PWE, Warszawa 1981 r., s. 56.

xx/ Przez jednostki naukowo-badawcze rozumie się wyodrębnione organizacyjnie placówki /komórki/, których zadaniem jest głównie, chociaż nie wyłącznie, prowadzenie badań podstawowych /poznawczych/ i stosowanych.
Przez jednostki rozwojowe rozumie się niewyodrębnione organizacyjnie placówki /komórki/, których zadaniem jest prowadzenie prac rozwojowych - działalności studialnej i doświadczalnej.

Jednostkami rozwojowymi są: Sztab Generalny WP, Główny Zarząd Szkolenia Bojowego MON oraz sztaby OW. Podobnie jak w ASG WP, tylko niektóre komórki organizacyjne tych instytucji można traktować jako bazę rozwojową sztuki operacyjnej. W Sztapie Generalnym WP, Zarząd Operacyjny i Oddział Szkolenia Operacyjnego oraz zespoły obsługi naukowej przede wszystkim ~~zarząd~~ naukowo-wydatki biblioteka, archiwum. W Głównym Zarządzie Szkolenia Bojowego MON - Zarząd Operacyjny i zespoły obsługi naukowej /biblioteka i archiwum/. W sztabach okręgów wojskowych natomiast Oddziały Operacyjne i zespoły obsługi naukowej /biblioteki szkoleniowe, archiwa oraz O.P.I./.

Jednostkami obsługi nauki i rozwoju /samodzielnymi/ sztuki operacyjnej są przede wszystkim: Centralna Biblioteka Wojskowa, Centralne Archiwum Wojskowe, Ośrodek Wojskowej Informacji Naukowej, Wojskowy Instytut Informatyki, oraz Redakcja Biuletynu Informacyjnego i Myśli Wojskowej pomimo, że działalność naukowa nie jest ich podstawową funkcją. Komórki te mogą i powinny udzielać pomocy, w różnym wymaganym wymiarze, w uprawianiu działalności naukowo-badawczej i rozwojowej. Stan obecny w tym względzie jest niezadawalający. Powoduje obniżenie wydolności bazy naukowej.

Najślabszym ogniwem bazy naukowej sztuki operacyjnej są komórki organizacyjne jednostek rozwojowych /zaplecze rozwojowe/. Ich działalność w minimalnym stopniu jest ukierunkowana na działalność naukową /badania stosowane/^{x/} i stanowi jakoby "uboczną produkcję", najczęściej zlecaną przez Sztab Generalny WP. Naj-

x/ Prace naukowe podporządkowane określonej celowi praktycznemu najczęściej obejmują poszukiwania mające doprowadzić do wykorzystania wyników prac naukowo-badawczych podstawowych.

częściej jest to działalność naukowa wynikająca z doraźnych potrzeb, często w celu tzw. "dorabiania" teorii do praktyki. Działalność taką należy uznać za nieracjonalną i nieefektywną - pozorną. Zasadniczą przyczyną takiego stanu rzeczy jest przede wszystkim niski poziom rozwoju badań naukowych i metodologii badań, poważne braki wysokokwalifikowanej kadry naukowej, brak wyspecjalizowanych komórek naukowo-badawczych, niedocenywanie teorii w badaniach empirycznych oraz przecenianie wiedzy i doświadczeń sił zbrojnych^{Ktoje} spełniających zasadniczą rolę i zadania w układzie koalicyjnym. Eliminowanie przyczyn obniżających potencjał naukowy staje się nader pilną sprawą. Aby polepszyć sytuację należy konsekwentnie prowadzić działania wielokierunkowe, wymagające czasu, odpowiednich zabiegów organizacyjnych i nakładów finansowych. Wymagają one oddzielnych badań. Na dziś można jedynie nakreślić - w przybliżeniu - kierunek nowelizacji struktury organizacyjnej zaplecza rozwojowego, nie tylko dla teorii i praktyki przygotowania i prowadzenia operacji wojsk lądowych, lecz również dla wszystkich działów sztuki operacyjnej. Tego rodzaju zespoły naukowe powinny być organizowane w Sztabie Generalnym WP, w Głównym Zarządzie Szkolenia Bojowego MON i w sztabach OW.

W Sztabie Generalnym WP zespoły naukowo-badawcze należałoby zorganizować w Zarządzie Operacyjnym oraz w Oddziale Szkolenia Operacyjnego. Ponadto Sztab Generalny WP zobowiązany jest i powinien być do szerszego i bardziej planowego^{samodzielnego} kierowania całością kształtem działalności naukowo-badawczej w całych siłach zbrojnych PRL w dziedzinie sztuki operacyjnej. Oprócz spełniania funkcji kierowniczej, w sensie planistyczno-koordynacyjnym, powinien kierować i prowadzić badania naukowe w wiodących tematach, najważniejszych dla naszych Sił Zbrojnych.

W Główny Zarządzie Szkolenia Bojowego MON, zespół naukowy należałoby zorganizować w Zarządzie Operacyjnym, a w sztabach OW w Oddziałach Operacyjnych.

Kadry naukowe /pracownicy naukowci/ to integralny element bazy naukowo-badawczej. Tworzą go profesorowie, docenci, adiunkci, starsi asystenci i asystenci. Na dziś stanowią oni tylko 1/6 ogólnej liczby zatrudnionych w nauce. Jest to stan żenująco niski. W tym względzie wypadamy bardzo niekorzystnie w porównaniu z innymi krajami, w tym także z krajami wspólnoty socjalistycznej - państwami koalicji Układu Warszawskiego.

Przyjęcie kryterium zaszeregowania do kadr naukowych sztuki operacyjnej wyłącznie pracowników z określonymi stopniami i tytułami naukowymi oraz zajmujących stanowiska naukowe - aczkolwiek jest to słuszne ^{nie} oddaje należycie istniejącego stanu. W pewnym stopniu zaciemnia obraz stanu kadr uprawiających działalność naukową w dziedzinie sztuki operacyjnej. Słuszne więc jest zaliczenie do kadr naukowych również i tych specjalistów wojskowych, którzy z racji^a pełnionych funkcji i zajmowanych stanowisk zajmują się teorią i praktyką przygotowania i prowadzenia operacji - zajmują się problematyką sztuki operacyjnej, taktyki ogólnej i taktyki rodzajów wojsk, jak również wszystkie te osoby, które ze względu na wykonywane zadania służbowe i otrzymywane polecenia podejmują badania w dziedzinie nauk wojskowych, w tym i sztuki operacyjnej oraz te osoby, których opracowania mają charakter twórczy i przyjmują formę studiów i rozpraw, artykułów i komunikatów naukowych, monografii, podręczników, problemowych materiałów studyjnych, skryptów itp.

Przeprowadzone badania wykazują, że sztuką operacyjną w naszych siłach zbrojnych zajmuje się około 150 osób^{x/}.

x/ Badaniami objęto instytucje centralne MON, Sztab Generalny WP, Główny Zarząd Szkolenia Bojowego, dowództwa i sztaby okręgów wojskowych i rodzajów sił zbrojnych, akademie i wyższe szkoły oficerskie.

Badania problematyką naukową sztuki operacyjnej jaką zajmują się badane instytucje, dowództwa i sztaby oraz dane liczbowe przedstawia poniższa tabela:

Lp.	Problemy badawcze	Ogólna liczba osób zajmujących się problemem
1	2	3
1	Teoria przygotowania operacji. Zbieranie i studiowanie informacji. Planowanie operacji. Organizowanie operacji. Zabezpieczenie operacji.	84
2	Przejście wojsk ze stanu pokojowego w stan wojenny. Osiąganie określonych stanów gotowości bojowej.	38
3	Mobilizacyjne i operacyjne rozwinięcie sił zbrojnych, do operacji obronnej i zaczepnej. Przegrupowanie i marsze wojsk. Przewozy wojsk naziemnymi i powietrznymi środkami transportowymi.	54
4	Operacja przeciwpowietrzna. Planowanie operacji. Organizowanie operacji. Udział i działanie rodzajów wojsk w operacji. Dowodzenie wojskami i kierowanie środkami walki w operacji.	28
5	Zwalczanie broni precyzyjnych, i systemów rozpoznawczo-uderzeniowych oraz obrona i ochrona wojsk przed skutkami ich oddziaływania	16
6	Teoria przygotowania i prowadzenia operacji obronnej. Warunki przejścia do operacji. Operacyjne wykorzystanie ukształtowania i pokrycia terenu. System obrony. Kontprzygotowanie. Zwalczanie przeciwnika przed przednim skrajem. Walka w pasie przesłaniania. Wykonanie uderzenia przed przedni skraj. Walka o utrzymanie taktycznej strefy obrony.	84

1	2	3
7	Organizacja i wykonanie przeciwwuderzeń. Bitwa spotkaniowa. Walka z rozpoznaniem i desantami przeciwnika. Walka radioelektroniczna. Obrona aglomeracji miejsko-przemysłowych. Przejscie do działań z użyciem BJ. Likwidacja skutków uderzeń BJ. Bitwa w okrężeniu. Obrona wybrzeża morskiego. Prowadzenie działań psychologicznych. Operacyjne zabezpieczenia obrony.	110
8	Teoria przygotowania i prowadzenia operacji desantowych, /powietrznych, morskich, kombinowanych itp./. Wybór rejonów lądowania i działań desantowych oraz rejonów wyjściowych do operacji desantowych /dla desantu powietrznego i morskiego/. Przegrupowanie wojsk desantowych do rejonów wyjściowych i przygotowanie ich do załadunku na środki transportu powietrznego lub morskiego.	36

1	2	3
	Załadowanie wojsk desantowych na środki transportu powietrznego lub morskiego. Ogniowe przygotowanie lądowania desantów /powietrznego, morskiego/. Walka radioelektroniczna w operacjach desantowych. Lądowanie desantów. Działania bojowe desantów po wylądowaniu.	
9	Teoria przygotowania i prowadzenia operacji przeciwdesantowych. /Problemy szczegółowe jak w operacji obronnej/.	18
10	Teoria operacji odwrotowych Warunki przejścia wojsk do odwrotu. Formy i sposoby wykonania odwrotu. Działania wojsk w odwrocie. System ognia w odwrocie. Walka radioelektroniczna w odwrocie. Operacyjne zabezpieczenie odwrotu wojsk.	12

Z zestawienia wynika, iż rozwój teorii przygotowania i prowadzenia operacji jest nierównomierny; o czym świadczy liczba osób podejmujących lub zaangażowanych przez instancje nadrzędne do prowadzenia badań nad określonymi tematami wynikającymi z wyszczególnionych problemów badawczych. Najmniej osób zajmuje teorią operacji przeciwdesantowej, odwrotowej i zwalczaniem broni precyzyjnych i systemów rozpoznawczo-uderzeniowych, jako tematu jeszcze nie w pełni rozumianego i docenianego. Wiele wyszczególnionych tematów, posiada skromne zaplecze specjalistów nie gwarantujące dynamicznego rozwoju wiedzy oraz jej upowszechnianie szczególnie w odniesieniu do takiej problematyki jak: przygotowanie i prowadzenie operacji obronnych na terytorium kraju, działania psychologiczne, walka radioelektroniczna, zwalczanie broni precyzyjnych i obrona przed nimi oraz opanowywanie wysp przybrzeżnych, okrążenie i likwidacja sił nieprzyja-

ciela, kontrprzygotowanie, walka z rozpoznaniem i desantami nieprzyjaciela, obrona aglomeracji miejsko-przemysłowych, przejście do działań z użyciem broni jądrowej, likwidacja skutków broni jądrowej, bitwa w okrążeniu, operacyjne zabezpieczenie obrony, przegrupowanie wojsk desantowych i przygotowanie ich do załadowania i działania bojowe wojsk desantowych po wylądowaniu.

Należy wnioskować, iż przyczyną nierównomiernego rozwoju i rozśrodkowania kadr naukowych jest brak centralnego kierowania badaniami naukowymi w oparciu o autentyczne potrzeby oraz nieprzemysłane, mało przewidujące, kształcenie i wykorzystywanie kadr specjalistów zdolnych do prowadzenia badań i rozwiązywania wielu problemów badawczych. Przeprowadzone badania wskazały na konieczność instytucjonalnego rozmieszczenia w siłach zbrojnych pracowników naukowych zajmujących się sztuką operacyjną - teorią przygotowania i prowadzenia operacji.

Racjonalny rozwój sztuki operacyjnej wymaga posiadania kadry naukowej o wysokich kwalifikacjach. Obecnie około 1/5 ogólnej liczby pracowników naukowych zajmujących się problematyką przygotowania i prowadzenia operacji posiada stopnie i tytuły naukowe. Tylko znikoma jej część jest samodzielnyimi pracownikami naukowymi. Ten stan jest wielce niekorzystny i wymaga pilnej poprawy. W obecnej sytuacji kadrowej, konieczne jest zwrócenie szczególnej uwagi na maksymalne wykorzystanie możliwości twórczych kadry naukowej przede wszystkim tej o najwyższych kwalifikacjach, tworząc im autentyczne warunki do pracy twórczej. Wymagane jest odciążenie jej od prac niekonceptyjnych, które z powodzeniem mogą być wykonywane przez personel pomocniczy. Należy ponadto tworzyć zdecydowanie lepsze warunki podnoszenia kwalifikacji naukowych przez młodych wiekiem pracowników naukowych

wszystkich specjalności wojskowych.

Jest to niezwykle istotne. Zdecydowana większość bowiem pracowników zaliezonych do kadr naukowych zajmujących się sztuką operacyjną oraz problematyką ściśle z nią związaną jest ukierunkowana na działalność nie naukową. Na przykład w ASG WP jest to działalność przede wszystkim dydaktyczna i związane z nią duże zaangażowanie kadry w przygotowanie materiałów dla potrzeb kształcenia, do zajęć programowych i ćwiczeń.

Badania potwierdzają - na przykładzie ASG WP - że około 15-20 % czasu pracy kadry dydaktyczno-naukowej jest nieracjonalnie wykorzystana. Jest to skutkiem braku odpowiedniej ilości personelu pomocniczego do bezpośredniej obsługi pracowników dydaktyczno-naukowych w katedrach. Na 5-6 pracowników naukowo-dydaktycznych należy zatrudnić jednego pracownika personelu pomocniczego. Znaczne rezerwy możliwości twórczych kadry dydaktyczno-naukowej ASG WP tkwią w doskonaleniu organizacji pracy oraz częściowo w usprawnianiu struktury organizacyjnej akademii i poszczególnych jej komórek organizacyjnych.

Finansowanie /nakłady finansowe/ rozwoju teorii i praktyki sztuki operacyjnej dotychczas odbywało się w ramach nakładów finansowych na działalność naukową w Siłach Zbrojnych w ogóle, a także z innych podziałów budżetu MON. Badania tego zagadnienia nie dały pozytywnego wyniku. Nie można bowiem ustalić - wskutek braku odpowiedniej dokumentacji - wyceny działalności naukowej w poszczególnych instytucjach wojskowych, nawet w przybliżonej wartości tych nakładów finansowych. Stan ten dotyczy zarówno badań podstawowych /poznawczych/ i stosowanych, jak również prac rozwojowych /działalności studialnej i doświadczalnej/.

7. Ocena prac prognostycznych sztuki operacyjnej wojsk lądowych.

Prace prognostyczne powinny być zorganizowane w oparciu o specjalistyczne, należycie zorganizowane etatowe zespoły prognostyczne reprezentujące poszczególne rodzaje sił zbrojnych. W składzie tych powinni znaleźć się dobrze przygotowani specjaliści z dziedziny prognozowania. Różne zespoły prognostyczne zobowiązane są ściśle współpracować między sobą. Wiodącym zespołem powinien być zespół wojsk lądowych. W pracach prognostycznych niezmiernie ważną rolę spełniają ściśle kontakty z komórkami prognostycznymi Zjednoczonych Sił Zbrojnych Państw-Stron Układu Warszawskiego.

Konieczność powoływania etatowych zespołów podyktowana jest głównie tym, iż prognozowanie stanowi przedsięwzięcie bardzo ważne i złożone, warte nakładów i wymagające dobrze przygotowanych kadr o dobrze opanowanej ukierunkowanej wiedzy. Powierzanie zadań prognostycznych zespołom nieetatowym jest mało racjonalnym działaniem, wręcz niecelowym. Poszczególni oficerowie wchodzący w skład nieetatowych zespołów w swojej codziennej działalności wykonują zadania, które najczęściej bardzo luźno wiążą się z prognozowaniem, które ~~jest~~ dla nich dodatkowym i dość uciążliwym obciążeniem najczęściej traktowanym marginesowo, co niewątpliwie wpływa ujemnie na poziom i efektywność prognozowania.

Jeżeli system prognozowania się nie zmieni i w dalszym ciągu prognozowaniem będą się zajmowały zespoły doraźnie powoływane, bardzo często o różnym składzie personalnym, to stan wiedzy prognostycznej oraz oczekiwania od prowadzonej prognozy nie będą zadawalające i nie spowodują postępu w prognozowanej dyscyplinie naukowej.

Zdecydowanie należy zwrócić większą uwagę na studiowanie literatury oraz wymianę informacji pomiędzy zespołami prognostycznymi

mi - wewnątrz zespołu wykonującego zadania prognostyczne oraz z zespołami Sztabu Generalnego, instytucji centralnych MON oraz uczelniami wojskowymi. W działalności zespołów więcej uwagi należy poświęcić metodologii prowadzenia prac prognostycznych.

Mając na uwadze dalszy rozwój pewnych dziedzin sztuki operacyjnej główną uwagę należy zwrócić na prognozowanie operacji frontowych i armijnych prowadzonych przy użyciu nowych konwencjonalnych, precyzyjnych środków walki, systemów rozpoznawczo-uderzeniowych oraz elektronicznych środków prowadzenia wojny. Ogromny wysiłek badawczy powinien być skupiony na możliwościach i sposobach prowadzenia działań w kosmosie oraz wsparcia wojsk na lądzie, w powietrzu i morzu kosmicznymi środkami walki. Równocześnie przedmiotem badań powinien być wpływ zmian w uzbrojeniu i wyposażeniu wojsk na możliwości i sposoby prowadzenia operacji.

Ważnym problemem będzie walka radioelektroniczna. W przyszłości będzie to rozszerzony obszar aktywnego oddziaływania radioelektronicznego na przestrzeń powietrzno-kosmiczną. W tym celu między innymi zbudowany będzie powietrzno-kosmiczny system walki radioelektronicznej. Wynikać z tego będzie potrzeba opracowania wielu problemów związanych z działaniem takiego systemu w relacjach powietrze - kosmos oraz kosmos - ziemia i odwrotnie oraz konieczność rozszerzenia strefy oddziaływania radioelektronicznego na nieobjęte dotychczas techniki radioelektroniczne i kosmos a także doskonalenie sposobów obrony radioelektronicznej przed kosmicznymi środkami walki radioelektronicznej. Oprócz tego przewiduje się wyposażenie wojsk w nadajniki zakłócające jednofazowego użytku, przeznaczone do obezwładniania wszystkich rodzajów środków radioelektronicznych - systemów łączności, rozpoznania radiolokacyjnego, naprowadzania i radionawigacji, kierowania ogniem itp. Ze względu na to, że nadajniki zakłócające przenoszą

ne będą w rejon obiektów radioelektronicznych przeciwnika, samolotami oraz przy użyciu rakiet, pocisków, bomb itp. zaistnieje potrzeba wypracowania całej teorii i praktyki zastosowania nadajników jednorazowego użytku w operacjach frontowych i armijnych.

Przewiduje się wprowadzenie do uzbrojenia poszczególnych rodzajów sił zbrojnych i rodzajów wojsk różnego typu i przeznaczenia rakiet i pocisków samonaprowadzających się na źródła promieniowania elektromagnetycznego. Analogicznie jak w przypadku nadajników zakłócających jednorazowego użytku, zaistnieje potrzeba opracowania taktyki użycia tych radioelektronicznych środków rażenia w kompleksie przedsięwzięć walki radioelektronicznej.

Jak już uprzednio wykazano nie tylko realne, lecz również i masowe będzie użycie techniki laserowej do niszczenia środków walki i uzbrojenia wojsk, co również zmusza do opracowania odpowiedniej prognozy teorii i praktyki zastosowania tego rodzaju środków rażenia w walce i operacji.

W minionym cyklu prac prognostycznych natrafiono na liczne trudności zarówno w dziedzinie przewidywania przemian strukturalnych sztuki operacyjnej, jak i prognozowania zestawu przyszłych problemów naukowo-badawczych, w szczególności jednak w prognozowaniu kadr naukowych, nakładów finansowych, rozwoju zaplecza itp. Trudności te wynikały przede wszystkim z absolutnego braku wiarygodnych informacji. Odczuwano brak kompletnych informacji o kierunkach rozwoju sił zbrojnych zarówno potencjalnego przeciwnika, jak również i to szczególnie wojsk własnych, zwłaszcza jednak Zjednoczonych Sił Zbrojnych Państw-Stron Układu Warszawskiego. Odczuwano również brak danych o stanie i możliwościach badawczych placówek naukowo-badawczych w kraju i za granicą, które mogłyby rozwiązywać poszczególne problemy badawcze sztuki operacyjnej, będące w centrum zainteresowania Sztabu Generalnego WP i ASG WP.

Brak ponadto wiarygodnych danych aktualnych i perspektywicznych o kształceniu kadr naukowych, a także ważnych w prognozowaniu danych o kosztach przeprowadzonych już badań naukowych z zakresu teorii i praktyki sztuki operacyjnej zarówno w naszych siłach zbrojnych, jak i w siłach zbrojnych Państw-Stron Układu Warszawskiego.

Informacji na ten temat poszukiwano z dużym wysiłkiem poza ASG, jednak prawdopodobnie ze względu na ich brak w naszych siłach zbrojnych, czy rygorystyczne przepisy o tajemnicy państwowej, nie sprzyjające rzetelnie prowadzonej prognozie, nie można ich było uzyskać. Jest to stan absolutnie nie do przyjęcia w procesie prognozowania.

~~W całości kształcie procesu prognostycznego stosowano różne metody prognozowania.~~

W całości kształcie procesu prognostycznego stosowano różne metody prognozowania. Najwięcej informacji dostarczyło studiowanie literatury przedmiotu.

Celem studiowania literatury było przede wszystkim zapoznanie się z kierunkami rozwoju nauki wojennej, a zwłaszcza sztuki operacyjnej do ^{i po} 2000 roku. Korzystano z wielu różnych źródeł. Wykorzystano prace dotyczące zasad prognozowania na przykład "Prognozowanie obronne", "Prognozowanie rozwoju techniki i planowanie długotrwałe" ^{oraz inne}. Prace te jednak ze względu na ogólny charakter nie mogły stanowić podstawy do prognozowania problemów sztuki operacyjnej. Istotnych danych dostarczyły prace dotyczące perspektyw prowadzenia wojny, na przykład "Pierwsze 100 godzin wojny nuklearnej", "Co będzie jutro" oraz inne tego rodzaju pozycje. Studiowanie tej literatury umożliwiło zapoznanie się z niektórymi poglądami odnośnie rozwoju sztuki wojennej. W większości są to jednak prace luźno związane z problemami, które

prognozowała katedra. Stąd też ich przydatność do prac prognostycznych nie była wystarczająca.

Wartościowe dla przeprowadzonych prognoz były prace naświetlające problemy rozwoju sił zbrojnych i rozwoju techniki wojennej na przykład opracowania na temat "Problemy jakościowego rozwoju Sił Zbrojnych NATO", "Przemysł zbrojeniowy NRF, kierunki rozwoju techniki radiolokacyjnej w krajach Europy Zachodniej", a także "Taktyczna łączność satelitarna". Materiały te pozwalały na zorientowanie się w rozwoju techniki, jednak brak w nich było wniosków, co do wpływu techniki na rozwój sztuki operacyjnej.

Godne uwagi były również prace dotyczące przyszłego pola walki, na przykład, "Przyszłe pole walki na szczeblach taktycznych", które dotyczyły perspektyw przyszłego pola walki, a więc zawierały szereg aspektów prognostycznych, ze względu jednak na taktyczny szczebel dowodzenia do prognozowania sztuki operacyjnej mogły być wykorzystane w ograniczonym stopniu.

W prognozie walki radioelektronicznej wykorzystano ankietę na temat rozwoju elektroniki. Badaniami objęto dziedziny wykorzystywania środków radioelektronicznych dla celów łączności, rozpoznania i kierowania, sterowania oraz niszczenia. Wyniki badań posłużyły do określenia zagrożenia ze strony przeciwnika wykorzystującego najnowsze zdobycze techniki elektronicznej, szczególnie mikroelektroniki.

Ankieta była bardzo pożyteczna. Dzięki niej ustalano kierunki w jakich będą rozwijały się środki i systemy: łączności bezprzewodowej, rozpoznania radiolokacyjnego, naprowadzania, radionawigacji, rozpoznania na podczerwień - wykorzystywane dla potrzeb cywilnych i wojskowych w najbardziej rozwiniętych państwach zachodu i państwach obozu socjalistycznego. Ankieta zawierała 41 pytań i została wysłana do 100 instytucji wojskowych i cywilnych.

W procesie prognozowania przeprowadzono konsultacje w Sztabie Generalnym, WAT, WAP i Sztabie Głównym Marynarki Wojennej. Konsultacje te jednak w znikomym stopniu pomogły w prognozowaniu sztuki operacyjnej. Oficerowie udzielający konsultacji najczęściej nie dysponowali wymaganymi informacjami albo też ze względu na tajemnicę wojskową pewnych wiadomości nie udostępniali. Uczestniczono również w dyskusjach na temat przyszłego pola walki. Z tego rodzaju dyskusji wykorzystano niektóre myśli dotyczące przeobrażeń strukturalnych sztuki operacyjnej. Dane uzyskane podczas dyskusji miały charakter wyraźnie polemiczny, stąd ich wykorzystanie wymagało przeprowadzenia dodatkowo głębokich analiz. Dyskusje dotyczyły ponadto wąskich problemów. Mogły być więc wykorzystane do prognozowania zagadnień wycinkowych.

Wykonano w 3 egz.

Egz.nr 1-3 - Bibl.Naukowa ASG WP
Dział Tajny

Wykonał: płk PIEKARSKI /tel. 13047/

Druk: W.R. dnia 1987-03-21

Nr ks.masz.: PF 18/KSO/87

